

Jurisprudentie

Jurisprudentieoverzicht

Mr. E.M.A. van Amersfoort*

Oktober 2014

Verzorgingsvruchtgebruik ex artikel 4:30 BW

Rb. Noord-Holland 10 oktober 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:13450 (gepubliceerd 4 oktober 2017)

Erflater A heeft zijn minderjarige kind C tot enig erfgenaam benoemd. Aan echtgenote B is het vruchtgebruik van de woning gelegateerd, dat eindigt na zeven jaar en bij het hertrouwen van B. B heeft een beperkte vreemdingsbevoegdheid en geen verteringsbevoegdheid. Verder is B verplicht om de woning, werkkamer en tuinen ongewijzigd te laten en moet zij haar familieleden de toegang tot de woning ontzeggen. B heeft het legaat met het recht op vruchtgebruik van de woning verworpen en doet onder meer een beroep op de verzorgingsvruchtgebruiken van artikel 4:29 en 4:30 van het Burgerlijk Wetboek (BW).

De kantonrechter wijst het verzorgingsvruchtgebruik van de woning en inboedel (art. 4:29 BW) toe. Bij uiterste wilsbeschikking kan niet van afdeling 4.3.2 BW worden afgeweken (art. 4:41 BW). Omdat het recht van vruchtgebruik ex artikel 4:29 BW in beginsel onbeperkt is, mag B de woning en inboedel gebruiken zoals zij wil. De verplichting om de woning, werkkamer en tuinen ongewijzigd te laten en de familieleden van B de toegang tot de woning te ontzeggen is niet verenigbaar met de rechten en bevoegdheden die aan B op grond van dwingende wetsbepalingen toekomen, zodat deze bepalingen ook voor niet geschreven worden gehouden (art. 4:45 lid 1 BW). Het verzorgingsvruchtgebruik van de andere goederen (art. 4:30 BW) wijst de kantonrechter af, omdat geen sprake is van behoefteigheid (HR 8 juni

2007, ECLI:NL:HR:2007:BA2507). Hierbij is van belang dat artikel 4:30 BW een vangnetbepaling is – B heeft geen aanspraak op voortzetting van haar oude leefpatroon – en dat B gelet op haar leeftijd nog inkomsten kan verwerven.

November 2016

Verzorgingsvruchtgebruik ex artikel 4:30 BW; benoeming testamentair bewindvoerder; vervallenverklaring testamentaire lasten

Rb. Noord-Holland 29 november 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:11504 (gepubliceerd 2 oktober 2017)

Deze uitspraak betreft een vervolgsprocedure op de hierboven besproken uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland van 10 oktober 2014 (ECLI:NL:RBNHO:2014:13450). B is ziek geworden. Zij heeft hierdoor een ernstig beperkte levensverwachting en is niet meer in staat inkomsten te verwerven. B verzoekt onder meer opnieuw het vruchtgebruik van de hele nalatenschap (art. 4:30 BW) vanwege de gewijzigde omstandigheden. Het verzoek om het vruchtgebruik van de hele nalatenschap ex artikel 4:30 BW wordt toegewezen, omdat als gevolg van de gewijzigde omstandigheden sprake is van behoefteigheid. Verder verzoekt B om de wijziging van het bewind. Het erfdeel van C is onder testamentair bewind gesteld tot zijn 23ste. B heeft de benoeming tot bewindvoerder niet verworpen, maar wil zich niet neerleggen bij de hieraan verbonden verplichtingen (toestemming van haar schoonzussen X c.s. bij uitgaven boven € 250). X c.s. hebben hun benoeming als plaatsvervangend bewindvoerdere geweigerd. De (toestemmings)bepalingen van het testament worden ‘geschraapt’, omdat deze beperkingen in strijd zijn met de goede zeden. Volgens de kantonrechter is het onzinnig dat X c.s. de belangen van C moeten controleren en dit kenne-

129

* Rubriek verzorgd door Netwerk Notarissen onder verantwoordelijkheid van de hoofdredactie.

lijk enkel is ingegeven door de wens van A om het leven van B zo onaangenaam mogelijk te maken.

Mei 2017

Uitleg testament

Hof Amsterdam 30 mei 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:2015

A overlijdt en laat zijn echtgenote B en drie kinderen X, Y en Z als erfgenamen achter. Het testament van A bevat een ouderlijke boedelverdeling. Daarbij heeft A bepaald dat de erfgenamen na zijn overlijden binnen drie maanden de boedelverdeling moeten bekrachtigen en binnen één jaar een notariële akte moeten opstellen waarin de erfdelen worden vastgesteld met een eventuele zekerheidsstelling van B voor de betaling van de overbedelingsvorderingen. X vordert zes jaar na het overlijden van A dat B zekerheid stelt voor het bedrag dat X uit hoofde van overbedeling toekomt.

Het Gerechtshof Den Haag (ECLI:NL:GHDHA:2014:1868) heeft de vordering van X afgewezen, omdat de zekerheidsstelling op grond van het testament binnen één jaar moest worden verzocht. De door A gestelde voorwaarde kon niet meer worden vervuld en moest volgens het hof ex artikel 4:45 lid 1 BW voor niet geschreven worden gehouden. De Hoge Raad (ECLI:NL:HR:2016:46) heeft dit arrest vernietigd, omdat het hof heeft miskend dat de vraag of sprake is van een onmogelijk te vervullen voorwaarde of last als bedoeld in artikel 4:45 lid 1 BW moet worden beoordeeld naar het tijdstip van het overlijden van A. Op dat tijdstip was het niet onmogelijk de in het testament vermelde akte binnen een jaar te doen verlijden. De Hoge Raad overweegt vervolgens dat met behulp van uitleg moet worden beoordeeld of er – en zo ja welke – gevolgen aan het overschrijden van de in het testament genoemde termijn zijn verbonden.

Thans oordeelt het Gerechtshof Amsterdam (na verwijzing) dat X alsnog zekerheidsstelling kan verlangen. Dat A zijn echtgenote B verzorgd achter wenste te laten, is geen aanknopingspunt dat A het verlies van het recht op zekerheidsstelling wilde verbinden aan het laten verlopen van de termijn (art. 4:46 BW). De aard en omvang van de te stellen zekerheid moeten worden ingericht naar redelijkheid en billijkheid voor beide partijen. Dit betekent dat de zekerheidsstelling ook na verloop van de termijn nog tot de mogelijkheden behoort, zij het met inachtneming van de op dat moment geldende omstandigheden.

Het hof oordeelt vervolgens dat A op grond van het testament niet in de legitieme moet worden gesteld, omdat zij de beschikkingen niet binnen drie maanden heeft bekrachtigd (*cautio Socini*). Van een weigering tot bekrachtiging is geen sprake. Ook is de vordering tot zekerheidsstelling niet verjaard op grond van artikel 3:307 BW. Een testament is een eenzijdige rechtshandeling. Als een testament verplichtingen oplegt aan erfgenamen, waarin zij berusten, ontstaan daardoor geen verbintenissen uit overeenkomst. De verjaringstermijn

bedraagt twintig jaar (art. 3:306 BW). Het beroep op rechtsverwerking wordt eveneens afgewezen.

Tot slot oordeelt het hof dat de zekerheidsstelling in de onderlinge verhouding tussen X en Y c.s. gelijkwaardig moet zijn. Er is op dit moment (nog) geen aanleiding om aan te nemen dat X door een hypotheekrecht een bevoorrechte positie verkrijgt vergeleken met Y c.s. (die geen zekerheid verlangen). Als Y c.s. later zekerheid wensen en zij bereiken met X geen overeenstemming over een gelijkwaardige zekerheidsstelling, dan kunnen zij een rechterlijk oordeel vragen. Dit geldt ook voor het geval de partijen het niet eens worden over een alternatieve zekerheidsstelling na een eventuele verkoop van de woning. De zekerheidsstelling kan niet alleen worden opgenomen ter bescherming van X en Y c.s. jegens derden, maar ook ten laste van B. Gelet op de eisen van redelijkheid en billijkheid zijn de kosten van vestiging van het hypotheekrecht alleen voor rekening van X.

Juni 2017

Vordering derde om toegang te verkrijgen tot de gegevens van de erfgenamen

Hof Den Haag (kort geding) 13 juni 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2567

X vordert in kort geding onder meer afgifte van de NAW-gegevens van alle versterferfgenamen van de vereffenaar (V) en opschorting van de verdeling van de nalatenschap, omdat hij meent aanspraken te hebben jegens de nalatenschap.

De vorderingen van X worden afgewezen. Het hof oordeelt dat X de rol van V als gerechtelijk benoemde vereffenaar miskent. V vertegenwoordigt de erfgenamen in en buiten rechte en deze vertegenwoordigingsbevoegdheid is privaat (art. 4:211 BW). Als X wil opkomen tegen het oordeel van V dat aan X geen vorderingsrechten jegens de nalatenschap toekomen, dan moet hij een procedure tegen V starten. Op grond van artikel 4:211 lid 2 BW kunnen erfgenamen weliswaar met machtiging van de kantonrechter buiten V om beschikken over de goederen van de nalatenschap, maar daarvan is in dit geval geen sprake. X wil alleen toegang tot de erfgenamen om na te gaan of zij zijn gepretendeerde vordering willen erkennen. De wettelijke systematiek is niet bedoeld om de vereffenaar te kunnen omzeilen.

Verder leidt het beginsel dat een persoon bij leven is gerechtigd om te beslissen wat er met zijn eigendom gebeurt na zijn overlijden, er volgens het hof niet toe dat op grond van artikel 3:12 BW de wettelijke systematiek van erfopvolging opzij kan worden gezet of een rechtstreekse toegang tot de versterferfgenamen kan worden gecreëerd op grond van de redelijkheid en billijkheid.

Augustus 2017

Verzorgingsvruchtgebruiken van artikel 4:29 en 4:30 BW

Hof Den Haag 2 augustus 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2787

Erflater A was met B gehuwd onder huwelijkse voorwaarden, inhoudende uitsluiting van elke gemeenschap van goederen. Tot de nalatenschap behoort de onverdeelde helft van de woning. B is eigenaar van de andere onverdeelde helft. B is onterfd en doet thans een beroep op de verzorgingsvruchtgebruiken van artikel 4:29 en 4:30 BW.

Het hof wijst het verzoek op het verzorgingsvruchtgebruik van de woning ex artikel 4:29 BW toe. B is 77 jaar en kan haar inkomen hierdoor niet vermeerderen door arbeid. Verder woont B alleen. Er zijn dus geen huisgenoten die kunnen bijdragen in de woonlasten. B betaalt momenteel de volledige hypotheeklasten, waarvan de helft eigenlijk door de erfgenamen moet worden betaald, omdat A medeschuldenaar van de hypotheek was. Verder is B financieel volledig afhankelijk van haar pensioen, dat netto € 1288,77 per maand bedraagt. B heeft onvoldoende middelen om vervangende woonruimte te vinden, zij heeft geen ander vermogen dan haar aandeel in de woning en woont daar al 33 jaar. Bij de beoordeling van de verzorgingsbehoefte van B neemt het hof mee dat de woning voor de helft aan B in mede-eigendom toebehoort. Het gaat dus om het vruchtgebruik op de onverdeelde helft van de woning. Deze omstandigheden samen rechtvaardigen het recht op voortgezette bewoning van de woning en daarmee het recht van vruchtgebruik van de tot de nalatenschap van A behorende onverdeelde helft van de woning.

Het verzoek op het vruchtgebruik van de inboedel ex artikel 4:30 BW wordt afgewezen. B is in haar verzoek uitgegaan van de zogenaamde hofnorm en niet van haar feitelijke behoefte. Nu artikel 4:30 BW een vangnetbepaling is, had B – gelet op de gemotiveerde stellingen van de executeurs – aannemelijk moeten maken in hoeverre het verzorgingsvruchtgebruik een passende voorziening is om in de kosten van haar huidige leefpatroon, dat beperkter is dan haar oude leefpatroon met A, te voorzien. Daarbij neemt het hof in aanmerking dat haar woonlasten gering zullen zijn in verband met het toegewezen verzorgingsvruchtgebruik van artikel 4:29 BW.

Partiële verdeling nalatenschap tijdens vereffening

Rb. Gelderland 2 augustus 2017, ECLI:NL:RBGEL:2017:4488

A overlijdt en laat haar echtgenoot B en kinderen X en Y als erfgenamen achter. De nalatenschap wordt vereffend. Verder is een bodemprocedure gestart over de wijze waarop een (deels) tot de nalatenschap behorende woning moet worden verkocht. Thans vordert X, bij wijze van voorlopige voorziening, partiële verdeling van de nalatenschap.

X heeft volgens de rechtbank onvoldoende onderbouwd dat zij een (spoedeisend) belang heeft bij de partiële verdeling van de nalatenschap. De enkele omstandigheid dat de door de notaris opgestelde ‘staat van inventarisatie, berekening en verdeling’ gereed is en B en Y hiertegen geen inhoudelijke bezwaren hebben, is onvoldoende om aan te nemen dat van X niet kan worden gevergd om de uitkomst van de bodemprocedure af te wachten. De rechtbank oordeelt dat spoedeisend belang wel aanneemelijk is voor de verdeling van de roerende zaken die aan B moeten worden toegedeeld. B is in de verpleeginrichting verstoken van persoonlijke bezittingen, wat kennelijk tot een schrijnende situatie leidt. Dit spoedeisende belang is de aanleiding om af te wijken van het wettelijke uitgangspunt dat de vereffening moet zijn voltooid voordat kan worden overgegaan tot (partiële) verdeling van de nalatenschap. Hierbij heeft de rechtbank mede in aanmerking genomen dat er geen vrees is voor de benadeling van schuldeisers (HR 19 mei 2017, ECLI:NL:HR:2017:939).

Uitleg zuivere aanvaarding ex artikel 4:192 lid 1 BW

Hof Den Haag 29 augustus 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2574

In deze uitspraak staat onder meer centraal of X de nalatenschap van A al vóór de beneficiaire aanvaarding zuiver heeft aanvaard op grond van artikel 4:192 lid 1 BW. Het gaat over het betalen van de rekening van de overledene van de kosten voor de bloemen van de crematie, het diner op de dag van de crematie (deze kosten zijn later aan de boedel terugbetaald), de huur van een City Box, de akte van beneficiaire aanvaarding, bloemen voor de notaris, bedankkaartjes en het gebruik van de telefoon. Het hof oordeelt in navolging van de rechtbank dat de kosten voor de bloemen van de crematie, het diner na afloop en de bedankbriefjes onder de kosten van de uitvaart vallen. Hieruit kan geen daad van aanvaarding worden afgeleid. Een diner van deze omvang en met deze kosten na afloop van de crematie als afsluiting en dank voor de personen die hebben meegeholpen aan een passende uitvaart, valt – ook bij een nalatenschap met geringe omvang – onder de kosten van de uitvaart. Hierbij neemt het hof in aanmerking dat de kosten van het diner zijn terugbetaald na de bespreking met de notaris, waarin X ongetwijfeld op de hoogte is gesteld van artikel 4:192 lid 1 BW. Hieruit leidt het hof af dat X niet op de hoogte is geweest van het fenomeen zuivere aanvaarding en de mogelijkheid dat de betaling van dit diner als zuivere aanvaarding wordt aangemerkt. X had niet de bedoeling om gelden aan de nalatenschap te onttrekken ten nadele van de schuldeisers, zodat niet kan worden gezegd dat X met het betalen van het entje zich als ondubbeltzinnig en als zuiver aanvaard hebbende erfgenaam heeft gedragen.

September 2017

Waardering onroerende zaak die tijdens leven aan erfgenaam is verhuurd

Rb. Midden-Nederland 6 september 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:4380

Kind X is onterfd en doet een beroep op haar legitieme portie. Kind Y treedt op als enig erfgenaam en executeur. Tot de nalatenschap van A behoort een woning, die A een jaar voor haar overlijden deels aan Y (en haar partner) is gaan verhuren. In geschil is de omvang van de legitieme portie, waarbij onder meer de vraag speelt of bij de waardering van de woning rekening moet worden gehouden met de huurovereenkomst tussen A en Y. De rechtbank overweegt dat bij de waardering van de woning ten behoeve van de legitieme portie als uitgangspunt de onderhandse verkoopwaarde in het economisch verkeer ten tijde van het overlijden van A geldt. De WOZ-waarde (het uitgangspunt in de Successiewet 1956 voor de bepaling van de waarde in het economisch verkeer) is niet zonder meer bruikbaar voor de waardering in een civiel geschil, omdat de WOZ-waarde niet altijd een accurate weergave is van de waarde in het economisch verkeer. De rechtbank oordeelt vervolgens dat in dit geval rekening moet worden gehouden met de verhuurde staat van de woning. Niet is betwist dat Y (en haar partner) ruim een jaar voor haar overlijden bij A zijn ingetrokken en een deel van de woning hebben gehuurd. Vanaf dat moment kon A ook bij leven niet meer over de woning vrij van huur beschikken, zodat geen reden bestaat om bij de waardering van haar nalatenschap een ander uitgangspunt te hanteren (art. 4:6 BW). Daarmee staat vast dat tot de nalatenschap een woning in (deels) verhuurde staat behoort. De rechtbank neemt hierbij in aanmerking dat niet is gebleken dat de huurovereenkomst alleen is gesloten om X als toekomstig legitimaris te benadelen. Het enkele feit dat zowel A als Y bij het sluiten van de huurovereenkomst al een toekomstig conflict met X voorzag, maakt dit niet anders. Y is (met haar partner) bij A ingetrokken om de zorg voor A op zich te nemen, die steeds hulpbehoevender werd na het overlijden van haar echtgenoot. X heeft onvoldoende gesteld om aan te nemen dat de huursom – gelet op de door Y verleende zorg – niet als reële vergoeding kan worden aangemerkt.

Machtiging aan legitimaris tot opvragen afschriften bij bank

Rb. Overijssel 6 september 2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:3609

Kind X verlangt als erfgenaam in de nalatenschap van A en legitimaris in de nalatenschap van B inzage in bepaalde bankafschriften. Y (erfgenaam en executeur) heeft toegang tot deze bescheiden, maar weigert mee te werken. X heeft op grond van artikel 843a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) als erfgenaam en legitimaris een rechtmatig belang bij deze bescheiden en hoeft volgens de rechtbank geen genoegen te nemen met de selectie van bescheiden die Y beschikbaar stelt. Nu Y

geen concrete feiten heeft gesteld op grond waarvan zijn privacybelang zwaarder moet wegen dan het recht van X op inzage c.q. afschrift van de gevorderde bankafschriften om haar legitieme portie te kunnen berekenen, is geen sprake van een gewichtige reden als bedoeld in artikel 843a lid 4 Rv. De rechtbank verleent legitimaris X een machtiging om afschriften bij de bank op te vragen die nodig zijn voor de berekening van haar legitieme portie (art. 843a lid 2 Rv jo. art. 3:299 BW), omdat enkel via rechtstreeks contact tussen X en de bank kan worden gewaarborgd dat X daadwerkelijk alle gewenste gegevens ontvangt. De kosten daarvan komen voor rekening van X.

Kwijtschelding overbedelingsvordering onder uitsluitingsclausule

HR 8 september 2017, ECLI:NL:HR:2017:2274

A en B zijn gehuwd in de wettelijke gemeenschap van goederen, waartoe een woning behoort. A overlijdt en heeft geen testament gemaakt. B en kind X zijn erfgenaam, ieder voor de helft. Bij notariële akte van verdeling komen B en X overeen dat de woning wordt toegeëld aan X. In dezelfde akte wordt de schuld uit overbedeling direct omgezet in een geldlening, die B vervolgens kwijtscheldt. Aan de kwijtschelding is een uitsluitingsclausule gekoppeld. X gaat scheiden en is met zijn echtgenote Y in geschil of de hiervoor vermelde woning tot de ontbonden huwelijksgemeenschap behoort.

Thans heeft X cassatie ingesteld tegen de beschikking van het hof. Volgens de Hoge Raad geeft het oordeel van het hof dat artikel 3:186 lid 2 BW met zich brengt dat X de woning ook na de verdeling onder de titel van erfrecht houdt en daarom niet onder uitsluitingsclausule heeft verkregen, blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Artikel 3:186 lid 1 BW bepaalt dat voor de overgang van dat wat aan een deelgenoot is toegedeeld, een levering is vereist op dezelfde wijze als voor de overdracht van het desbetreffende goed is voorgeschreven. In deze levering kan ook een andere rechtshandeling besloten liggen, zoals in dit geval de schenking van B aan X. Artikel 3:186 lid 2 BW staat niet in de weg aan het verbinden van een uitsluitingsclausule aan deze schenking. Dit is niet anders nu het gaat om de verdeling van een nalatenschap waaraan A geen uitsluitingsclausule heeft verbonden. Ook de overweging van het hof dat X de woning slechts onder uitsluitingsclausule had kunnen verkrijgen als B en X eerst de ontbonden huwelijksgemeenschap van A en B hadden verdeeld en daarbij de woning zouden hebben toegedeeld aan B, geeft blijk van een onjuiste rechtsopvatting.

De Hoge Raad vernietigt de beschikking en verwijst het geding naar het Gerechtshof 's-Hertogenbosch. Met het oog op de procedure na verwijzing overweegt de Hoge Raad dat als – zoals X betoogt onder verwijzing naar HR 1 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1199 – de akte van verdeling moet worden uitgelegd als een samenstel van rechtshandelingen dat ertoe strekte de tegenprestatie voor de verkrijging van het aandeel van B in de woning ten laste van het door X onder uitsluitingsclausule verkregen vermogen te laten komen, (analoge toepassing

van) artikel 1:124 lid 2 BW (oud) ertoe leidt dat de woning buiten de huwelijksgemeenschap van X en Y is gebleven. Dan kan Y aanspraak maken op een vergoeding aan de huwelijksgemeenschap over het aandeel in de woning dat X zonder uitsluitingsclausule uit de nalatenschap van A heeft gekregen.

Overgangsrecht inzake opeisbaarheid legitieme portie

Hof Den Haag 12 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2684

In 1995 heeft A in zijn testament kind X en ongehuwde partner B benoemd tot zijn erfgenamen. Verder heeft hij aan B en de kinderen Y c.s. direct opeisbare legaten toegekend. Y c.s. hebben een aanvullend beroep op hun legitieme portie gedaan. In geschil is onder meer of deze legitieme porties opeisbaar zijn ex artikel 129 lid 2 van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek (OnBW). Op grond van artikel 129 lid 1 OnBW zijn de legitieme porties van Y c.s. in beginsel, voor zover deze ten laste van B komen, opeisbaar na haar overlijden. De ratio van deze bepaling is een op artikel 4:82 BW geënte bescherming tegen aanspraken van legitimarissen. Het hof oordeelt dat – gelet op deze ratio – niet te licht kan worden aangenomen dat uit een onder oud recht gemaakt testament valt af te leiden dat de erflater de bescherming van zijn partner niet heeft gewild (art. 129 lid 2 OnBW). Dit geldt te meer als in het testament niets over de opeisbaarheid is vermeld. Dat de legaten kort na het overlijden van A opeisbaar zijn, is op zichzelf onvoldoende om aan te nemen dat A ook heeft willen bepalen dat de legitieme porties direct opeisbaar zijn. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat zo'n bedoeling (alleen) kan worden aangenomen als in het testament een bepaling is opgenomen over een eerdere opeisbaarheid, bijvoorbeeld bij (her)trouwen of faillissement van de langstlevende. Alleen dan valt de bescherming van artikel 129 lid 1 OnBW weg (Kamerstukken II 1999/2000, 26822, 6). Ook uit de verhoudingen die de uiterste wil van erflater kennelijk wenst te regelen en de omstandigheden waaronder de uiterste wil is gemaakt, valt niet af te leiden dat A de bedoeling heeft gehad dat ook de legitieme porties direct opeisbaar zijn.

Interen onderbedelingsvordering kind bij ouderlijke boedelverdeling

Hof 's-Hertogenbosch 19 september 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:4034

Erflaatster A was gehuwd met B en heeft één kind C. In het testament is een ouderlijke boedelverdeling opgenomen. Bovendien is aan B het recht van vruchtgebruik van de onderbedelingsvordering van C toegekend. B hertrouwt zonder aan zijn verplichting tot zekerheidsstelling te voldoen. Hierdoor is het vruchtgebruik geëindigd en is de vordering van C opeisbaar geworden. Thans vordert C voldoening van zijn vordering en zijn B en C in geschil over de omvang van deze vordering. Het hof oordeelt onder meer dat artikel 3:207 BW niet inhoudt dat de vordering van C verdwijnt als B de nalatenschap heeft verteerd. De aard van het vorderings-

recht van C brengt met zich dat dit vermogensbestanddeel niet door B mag worden verbruikt. Ook is uit de inhoud van het testament niet af te leiden dat aan B een dergelijk verbruiksrecht is toegekend.

Maatregel ex artikel 4:191 lid 2 BW

Rb. Midden-Nederland 21 september 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:4852

X heeft de nalatenschap van A beneficiair aanvaard. De nalatenschap bestaat uit een banksaldo van ongeveer € 30.000 en er lijken geen schulden te zijn. Y is momenteel bezig met het onderzoek naar potentiële erfgenamen in Nederland en Indonesië. Omdat de nalatenschap thans onbeheerd is, verzoekt X de kantonrechter om een maatregel ex artikel 4:191 lid 2 BW voor te schrijven, waarbij het beheer over de nalatenschap tijdelijk aan Y wordt opgedragen.

De kantonrechter wijst het verzoek toe. Het alternatief is dat de rechtbank een vereffenaar benoemt. Dit alternatief brengt vermoedelijk meer kosten met zich, terwijl de nalatenschap geen openstaande schulden lijkt te hebben. De maatregel is proportioneel in verhouding tot de (vermoedelijke) omvang van de nalatenschap en biedt een praktische oplossing om het erfgenamenonderzoek verder uit te voeren en in het beheer van de nalatenschap te voorzien totdat alle erfgenamen bekend zijn en zich hebben uitgesproken over het al dan niet aanvaarden van de nalatenschap. Y wordt de verplichting opgelegd na zes maanden schriftelijk verslag uit te brengen aan de kantonrechter over de voortgang van het erfgenamenonderzoek en de afwikkeling van de nalatenschap.

Oktober 2017

Uitleg testament

Rb. Noord-Nederland 18 oktober 2017, ECLI:NL:RBNNE:2017:3969

Erflater A heeft in 1990 een testament opgemaakt met een keuzelefaat tegen inbreng van de waarde en een lefaat van vruchtgebruik van de nalatenschap ten behoeve van zijn echtgenote B, onder vermelding dat deze beschikkingen zijn opgenomen 'mede in verband met de op mij rustende verzorgingsverplichting jegens mijn echtgenote'. A en B zijn in 2001 gescheiden. Feitelijk zijn zij niet uit elkaar gegaan en hebben zij tot het overlijden van A samengewoond. X c.s. (de kinderen van A) vorderen thans verdeling van de nalatenschap en daarmee ook verdeling van de onverdeelde huwelijksgemeenschap.

De rechtbank oordeelt dat het huwelijk in 2001 is ontbonden. Op grond van artikel 4:52 BW vervalt een beschikking ten voordele van een echtgenoot door echtscheiding, tenzij uit het testament zelf het tegendeel is af te leiden. Dit artikel is in 2003 in werking getreden en heeft op grond van het overgangsrecht onmiddellijke werking. In het testament wordt niet expliciet vermeld dat de legaten aan B in stand blijven bij echtscheiding. Daarentegen is wél in het testament opgenomen dat A

de legaten mede heeft gemaakt in verband met de op hem rustende verzorgingsverplichting jegens zijn echtgenote. Volgens de rechtbank wijst dit op het feit dat de hoedanigheid van echtgenoot een rol heeft gespeeld bij het maken van de legaten. Hieruit volgt dat de legaten aan B zijn vervallen op grond van artikel 4:52 BW.